

Noziedzīgā nodarījuma kvalifikācija pēc Krimināllikuma 253.¹ panta

Tēze: Normatīvais akts, kurā norādīts narkotisko un psihotropo vielu nosaukums un apmērs, līdz kuram daudzumi atzīstami par nelieliem un apmērs, sākot ar kuru daudzumi atzīstami par lieliem, ir likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 2.pielikums. Uz noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīdi 1-(4-hlorfenil) piperazīns (pCPP) bija iekļauts aizliegto vielu sarakstā, taču ar likumu nebija noteikts apmērs, līdz kuram daudzumi atzīstami par nelieliem un apmērs, sākot ar kuru daudzumi atzīstami par lieliem. Līdz ar to abu instanču tiesām vajadzēja rasties šaubām par noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju - konkrētajā lietā vai nu pēc Krimināllikuma 253.¹ panta attiecīgās daļas vai arī pēc Krimināllikuma 253.² panta otrās daļas.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas

Senāta Krimināllietu departamenta

2011. gada 22. marta

LĒMUMS

Lietā SKK – 131/2011

(Krimināllieta Nr. 11221008209)

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments šādā sastāvā:

senators referents A.Freibergs,

senatore I.Radzeviča,

senators P.Dzalbe

izskatīja rakstveida procesā lietu sakarā ar apsūdzētā M.K. kasācijas sūdzību par Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2010.gada 30.novembra spriedumu un

k o n s t a t ē j a

Ar Zemgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2010.gada 2.februāra spriedumu

M. personas kods [..],

atzīts par vainīgu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā, kas paredzēti Krimināllikuma 253.¹ panta otrajā daļā, 253.² panta pirmajā daļā un sodīts:

- pēc Krimināllikuma 253.¹ panta otrās daļas ar brīvības atņemšanu uz 6 gadiem un policijas kontroli uz 2 gadiem;

- pēc Krimināllikuma 253.² panta pirmās daļas ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu pēc noziedzīgu nodarījumu kopības, vieglāko sodu ietverot smagākajā, galīgais sods noteikts brīvības atņemšana uz 6 gadiem un policijas kontrole uz 2 gadiem.

A.D., personas kods [...],

atzīts par vainīgu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā, kas paredzēti Krimināllikuma 253.¹ panta otrajā daļā, 233.panta otrajā daļā un sodīts:

- pēc Krimināllikuma 253.¹ panta otrās daļas ar brīvības atņemšanu uz 5 gadiem 6 mēnešiem;

- pēc Krimināllikuma 233.panta otrās daļas ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu pēc noziedzīgu nodarījumu kopības, daļēji saskaitot piespriestos sodus, galīgais sods noteikts brīvības atņemšana uz 6 gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 55.pantu brīvības atņemšanas sods noteikts nosacīti ar pārbaudes laiku uz 5 gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 55.panta sesto daļu A.D. uzlikts par pienākumu reģistrēties Valsts probācijas dienestā 5 darba dienu laikā pēc sprieduma spēkā stāšanās, nemainīt dzīvesvietu bez Valsts probācijas dienesta piekrišanas un piedalīties probācijas programmās saskaņā ar Valsts probācijas dienesta norādījumiem.

Ar pirmās instances tiesas spriedumu M.K. un A.D. atzīti par vainīgiem un sodīti pēc Krimināllikuma 253.¹ panta otrās daļas par to, ka viņi personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās neatļauti iegādājās un glabāja narkotiskās vielas realizācijas nolūkā, kā arī neatļauti realizēja narkotiskās vielas. Noziedzīgais nodarījums izdarīts šādos tiesas konstatētos apstākļos.

„2009.gada septembrī, pirmstiesas kriminālprocesā nenoskaidrotā laikā apsūdzētie M.K. un A.D. vienojās realizēt narkotiskās vielas, sadalot lomas – A.D. apņēmas iegādāties narkotiskās vielas saturošas tabletes, bet M.K. apņēmas atrast tām pircēju.

Šajā nolūkā A.D. pirmstiesas kriminālprocesā nenoskaidrotā laikā un vietā Jelgavā no nenoskaidrotas personas realizācijas nolūkā neatļauti iegādājās 100 tabletes ar reljefa logo *Delfīns* 27,8386 g kopsvarā, kas satur 1-(4-hlorfenil) piperazīnu (pCPP) – aizliegtām sevišķi bīstamām narkotiskām vielām pielīdzinātu vielu, kuras nelegālā aprīte un

ļauņprātīga lietošana var apdraudēt veselību (I saraksts), kuras pēc tam līdz to realizācijai neatļauti glabāja savā dzīves vietā Jelgavā, [..].

2009.gada 15.septembrī apsūdzētais M.K. pie būvmateriālu veikala „Pilsēta” Jelgavā, Rūpniecības ielā satikās ar policijas darbinieku, kurš, viņam nezinot, veica operatīvos pasākumus, un piedāvāja iegādāties narkotiskās vielas – MDMA saturošas *ekstazy* tabletes.

2009.gada 17.septembrī apsūdzētais M.K. satikās ar speciālo izmeklēšanas eksperimentu veicošu personu un ierosināja tai braukt uz pagalmu Jelgavā, Aspazijas ielā [..], kur jau bija norunāta tikšanās ar līdzapsūdzēto A.D., lai īstenotu kopīgo nodomu neatļauti realizēt narkotiskās vielas.

Pēc plkst.15²⁰ ar speciālo izmeklēšanas eksperimentu veicošās personas vadīto automašīnu abi ieradās norādītajā vietā, kur viņus jau gaidīja A.D., kurš apsēdās blakus vadītājam, M.K. apsēdās aizmugurējā sēdeklī, tādējādi nodrošinot līdzapsūdzētā drošību. Tad A.D. nodeva speciālo izmeklēšanas eksperimentu veicošajai personai iepakojumu ar 100 tabletēm ar reljefa logo *Delfīns* 27,8386 g kopsvarā, kas satur 1-(4-hlorfenil) pīperazīnu (pCPP), pretī saņemot naudu Ls 200. Pēc narkotisko vielu realizēšanas un naudas saņemšanas apsūdzētie M.K. un A.D. tika aizturēti notikuma vietā.”

Bez tam ar pirmās instances tiesas spriedumu M.K. atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 253.² panta pirmās daļas par to, ka viņš lietoja narkotiskās un psihotropās vielas bez ārsta nozīmējuma atkārtoti gada laikā.

Bez tam ar pirmās instances tiesas spriedumu A.D. atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 233.panta otrās daļas par to, ka viņš iegādājās, pārvadāja un glabāja šaujamo ročā munīciju bez attiecīgas atļaujas.

Izskatot lietu apelācijas kārtībā sakarā ar Zemgales tiesas apgabala prokuratūras prokurora P.Sondora apelācijas protestu, apsūdzēto A.D. un M.K. apelācijas sūdzībām, Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palāta ar 2010.gada 30.novembra spriedumu Zemgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģijas 2010.gada 2.februāra spriedumu atcēla daļā par A.D. noteikto sodu pēc Krimināllikuma 253.¹ panta otrās daļas un galīgo sodu saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu.

Pēc Krimināllikuma 253.¹ panta otrās daļas A.D. sodīts ar brīvības atņemšanu uz 5 gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu pēc noziedzīgo nodarījumu kopības, ietverot vieglāko sodu smagākajā, galīgais sods A.D. noteikts – brīvības atņemšana uz 5 gadiem.

Piemērojot Krimināllikuma 55.pantu, brīvības atņemšanas sods noteikts nosacīti ar pārbaudes laiku uz 5 gadiem.

Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums atstāts negrozīts.

Par šo spriedumu kasācijas sūdzību iesniedza apsūdzētais M.K., kurš lūdz atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai.

Kasācijas sūdzības iesniedzējs norāda, ka Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palāta, izskatot lietu, pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 562.panta pirmo daļu, jo nav izvērtējusi viņa apelācijas sūdzības motīvus par sodu, kāds noteikts pēc Krimināllikuma 253.² panta pirmās daļas. Šo pārkāpumu apsūdzētais M.K. uzskata par būtisku Kriminālprocesa likuma pārkāpumu, kādēļ apelācijas instances tiesas spriedums neatbilst likuma prasībām – Kriminālprocesa likuma 511.panta otrajai daļai un 512.pantam.

Kriminālprocesa likuma 585.panta otrās daļas kārtībā viedokli iesniegusi Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Tiesās izskatāmo krimināllietu nodaļas prokurore I.Harjo, kura norāda, ka apelācijas instances tiesas spriedums ir atstājams negrozīts, bet apsūdzētā M.K. kasācijas sūdzība noraidāma.

Prokurore norāda, ka lieta iztiesāta apsūdzētā M.K. apelācijas sūdzībā izteikto prasību apjomā. Apelācijas instances tiesas sprieduma aprakstošajā daļā ir norādīts, ka apsūdzētais M.K. lūdz samazināt viņam noteikto sodu un piemērot Krimināllikuma 55.panta nosacījumus.

Prokurore uzskata, ka apelācijas instances tiesa savā spriedumā, nenorādot konkrēti pēc kādiem Krimināllikuma pantiem M.K. lūdz samazināt viņam piespriesto sodu, nav pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 511. un 512.panta prasības un tas arī nav atzīstams par būtisku Kriminālprocesa likuma pārkāpumu, kas katrā ziņā izraisa tiesas nolēmuma atcelšanu.

Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments atzīst, ka ir jāatceļ Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2010.gada 30.novembra spriedums daļā par A.D. un M.K. katra atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 253.¹ panta otrās daļas un galīgā soda noteikšanu pēc Krimināllikuma 50.panta pirmās daļas, daļā par M.K.

noteikto sodu pēc Krimināllikuma 253.² panta pirmās daļas. Atceltajās daļās lieta jānosūta Augstākās tiesas Krimināllietu tiesas palātai jaunai izskatīšanai.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 584.panta otrajai daļai kasācijas instances tiesa drīkst pārsniegt kasācijas sūdzībā vai protestā izteikto prasību apjomu un ietvarus gadījumos, kad tā konstatē šā likuma 574. un 575.pantā norādītos pārkāpumus un tie nav norādīti sūdzībā vai protestā.

A.D. un M.K. atzīti par vainīgiem un sodīti pēc Krimināllikuma 253.¹ panta otrās daļas par to, ka viņi personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās neatļauti iegādājās un glabāja narkotiskās vielas realizācijas nolūkā, kā arī neatļauti realizēja narkotiskās vielas.

Krimināllikumā par narkotisko un psihotropo vielu neatļautu realizāciju ir paredzēta kriminālatbildība 253.¹ pantā un 253.² panta otrajā daļā.

Pēc Krimināllikuma 253.¹ panta personu sauc pie kriminālatbildības pēc pirmās vai trešās daļas atkarībā no tā, kādu narkotisko vai psihotropo vielu daudzumu persona realizējusi.

Atbildība pēc Krimināllikuma 253.² panta otrās daļas iestājas personai, kura realizējusi narkotiskās vai psihotropās vielas nelielā apmērā.

Tiesa konstatējusi, ka A.D. un M.K. noziedzīgo nodarījumu izdarījuši 2009.gada 17.septembrī.

Normatīvais akts, kurā norādīts narkotisko un psihotropo vielu nosaukums un apmērs, līdz kuram daudzumi atzīstami par nelieliem un apmērs, sākot ar kuru daudzumi atzīstami par lieliem, ir likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību” 2.pielikums.

Uz noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīdi nebija stājušies spēkā 2009.gada 19.novembrī pieņemtie „Grozījumi likumā „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību””, kuros ir norādīts, ka 2.pielikums tiek papildināts ar 8.¹ punktu „Vielas un augi, kuru nelegāla aprīte un ļaunprātīga lietošana var apdraudēt veselību”, kura 8.apakšpunktā norādīta viela 1-(4-hlorfenil) piperazīns (pCPP), kā arī noteikts apmērs, līdz kuram daudzumi atzīstami par nelieliem un apmērs, sākot ar kuru daudzumi atzīstami par lieliem.

Atbilstoši Krimināllikuma 1.panta pirmajai daļai pie kriminālatbildības saucama un sodāma tikai tāda persona, kura ir vainīga noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, tas ir, kura ar nodomu (tīši) vai aiz neuzmanības izdarījusi šajā likumā paredzētu nodarījumu, kam ir visas noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes.

Atbilstoši Krimināllikuma 5.panta pirmajai daļai nodarījuma (darbības vai bezdarbības) noziedzīgumu un sodāmību nosaka likums, kas bijis spēkā šā nodarījuma izdarīšanas laikā.

Senāts konstatē, ka no 2009.gada 12.maija Ministru kabineta noteikumu Nr.428 „Grozījumi Ministru kabineta 2005.gada 8.novembra noteikumos Nr.847 „Noteikumi par Latvijā kontrolējamajām narkotiskajām vielām, psihotropajām vielām un prekursoriem”” 7.9 punkta redzams, ka uz noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīdi 1-(4-hlorfenil) piperazīns (pCPP) bija iekļauts aizliegto vielu sarakstā, taču ar likumu nebija noteikts apmērs, līdz kuram daudzumi atzīstami par nelieliem un apmērs, sākot ar kuru daudzumi atzīstami par lieliem.

Kā redzams no lietā esošajiem dokumentiem(2.sēj.l.1.24-25, 36), pirmās instances tiesā gan M.K. aizstāvis savā aizstāvības runā, gan A.D. aizstāvja iesniegtajā debašu runā bija lūgts izvērtēt minēto apstākli.

Pie norādītajiem apstākļiem Senāta Krimināllietu departaments atzīmē, ka abu instanču tiesām bija jārodas saprātīgām šaubām par A.D. un M.K. vainīgumu apsūdzībā pēc Krimināllikuma 253.¹ panta otrās daļas un šī noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju.

Senāts atzīst, ka abu instanču tiesu spriedumos A.D. un M.K. norādītā noziedzīgā nodarījuma kvalifikācija pēc Krimināllikuma 253.¹ panta otrās daļas ir patvaļīga un nav pamatota ar normatīvo aktu.

Senāts atzīst, ka abu instanču tiesas šajā daļā nepareizi piemēroja Krimināllikumu, pieļaujot Kriminālprocesa likuma 574.panta 1. un 2.punktā norādīto Krimināllikuma pārkāpumu.

Tāpēc apelācijas instances tiesas spriedumu nevar atzīt par tiesisku un atbilstošu Kriminālprocesa likuma 511., 512.panta prasībām.

Vienlaicīgi Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa, izskatot lietu daļā par M.K. noteikto sodu pēc Krimināllikuma 253.² panta pirmās daļas, nav ievērojusi Kriminālprocesa likuma 564.panta ceturtais daļas nosacījumus.

Kriminālprocesa likuma 564.panta ceturtajā daļā noteikts, ka apelācijas instances tiesas nolēmuma motīvu daļā norādāms apelācijas instances tiesas atzinums par apelācijas sūdzības vai protesta pamatotību, apstākļi, ko noskaidrojusi apelācijas instances tiesa, pierādījumi, kas apstiprina apelācijas instances tiesas atzinumu, motīvi, kāpēc apelācijas instances tiesa noraida kādus pierādījumus, un likumi, pēc kuriem tā vadās.

Senāts konstatē, ka Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas spriedumā nav dots atzinums par M.K. noteikto sodu pēc Krimināllikuma 253.² panta pirmās daļas.

Pirmās instances tiesa par vienu no M.K. atbildību pastiprinošiem apstākļiem atzinusi to, ka noziedzīgais nodarījums izdarīts, atrodoties narkotisko vielu ietekmē.

M.K. atzīts par vainīgu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā, kas paredzēti Krimināllikuma 253.¹ panta otrajā daļā un 253.² panta pirmajā daļā. Apsūdzībā pēc Krimināllikuma 253.² panta pirmās daļas M.K. inkriminēta neatļauta narkotisko un psihotropo vielu lietošana atkārtoti gada laikā bez ārsta nozīmējuma.

Pirmās instances tiesa, nosakot sodu M.K., nav norādījusi, ka M.K. atrašanās narkotisko vielu ietekmē kā atbildību pastiprinošs apstākļis tiek ņemts vērā tikai apsūdzībā pēc 253.¹ panta otrās daļas. Arī apelācijas instances tiesa nav norādītajam pievērsusi uzmanību.

Izskatot lietu atkārtoti, apelācijas instances tiesai jāievēro materiālās un procesuālās tiesību normas.

Vadoties pēc Kriminālprocesa likuma 585., 587. panta, Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments

n o l ē m a

Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātas 2010.gada 30.novembra spriedumu atcelt daļā par A.D. un M.K. katra atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 253.¹ panta otrās daļas un galīgā soda noteikšanu pēc Krimināllikuma 50.panta pirmās daļas, daļā par M.K. noteikto sodu pēc Krimināllikuma 253.² panta pirmās daļas. Atceltajās daļās lietu nosūtīt Augstākās tiesas Krimināllietu tiesu palātai jaunai izskatīšanai.

Pārējā daļā spriedumu atstāt negrozītu.

Lēmums nav pārsūdzams.